

Geografski horizont 31/1-4, 1985.

ZEMLJOPISNE SLOŽENICE GRČKOG I LATINSKOG PODRIJETLA

Alfonso Cvitanović

(Nastavak iz prošlog broja)

imigracija, od lat. immigro, immigrare = seliti se (od in-migro) (usp. emigracija)
 impermeabilan, srednjovjek. lat. impermeabilis = nepropustan, od in (im) + permeo, permeare = prolaziti
 import, od lat. importo (in-porto), portare = nositi, uvoziti (usp. eksport, transport)
 incizija, od lat. incido, cidere, cisi, cisum (od in + caedo) = urezati, usjeći
 indiferentan, lat. indifferens = ravnodušan, od in-differo, differre (dis-fero) = raznijeti
 indukcija, lat. inductio = navođenje, od in-duco, ducere = uvesti, uvoditi (indukcijski globus) (npr. dedukcija)
 infiltracija, srednjovj. lat. infiltratio = procjeđivanje, od in + filtrum = cjediljka
 inflacija, lat. inflatio = nadimanje, od in-flo, flare = napuhati, lijevati, (od in + flo, flare = puhati)
 ingresija, lat. ingressio = ulaz, prodor, od in-gredior, gredi, gressus sum = ići, unići; napasti (usp. transgresija)
 inklinacija, lat. inclinatio = nagibanje, okret, od inclino, inclinare = nagibati se (usp. deklinacija)
 inkrustacija, lat. in + krustacija, od crusta = cora (od in-crusto, crustare = okorjeti)
 inovacija, lat. in + novacija, od novus = nov
 insekventan, lat. in + sekventan, od sequor, sequi = slijediti (usp. konsekventan, obsekventan, subsekventan)
 insolacija, lat. in + solacija (v. sol-)
 intruzija, srednjovj. lat. intrusio = ulaznje, uvlačenje, od in + trudo, trudere, trusi, trusum = turati, gurati (intruzivne stijene) (usp. ekstruzija)
 inundacija, lat. inundatio = poplava, od in + unda = val
 intenzivan, lat. (v. ekstenzivan)
 invazija, od lat. in-vado, vadere, vasi, vassum = prodrijeti, navaliti (od in + vado,

vadere, vasi = ići, poći)
 inverzija, lat. inversio = obrat, od in + verto, vertere, verti, versum = obrnuti, okrenuti
 investicija, lat. in + vesticija, od vestis = odijelo (od vestio, vestire = odijevati)
 irigacija, lat. irrigatio = natapanje, od ir-rigo (in + rigo), rigare = natapati
 inter-, lat. inter = među, u, usred, između; u složenicama: među-, između, na vrijeme
 interfluvijalan, lat. inter + fluvijalan (v. fluvio-)
 interglacijal, lat. inter+glacijal (v. glacio-)
 interkontinentski, lat. inter + kontinentski (v. kontinent)
 interlokan, lat. inter + lokalan, od locus = mjesto
 interlunij, lat. inter + lunij, od luna = Mjesec
 intermitentan, lat. intermittens, gen. intermittens, od inter-mitto, mittere, misi, missum = propustiti; umetnuti
 internacionalan, lat. inter + nacionalan, od natio, gen. nationis = narod
 interplanetaran, lat. -grč. inter + planetaran, od planetes = koji luta, lutalac
 interpolacija, lat. -franc. interpolation = umetak, od inter + polier = ugladiti, laštiti (usp. ekstrapolacija)
 interregionalan, lat. inter + regionalan, od regio, gen. regionis = kraj, zemlja, pokrajina
 interstadij, lat. inter + stadij, od stadium (grč. stádion) = razdoblje, stupanj, period (v.)
 interstelaran, lat. inter + stelaran, od stella = zvijezda
 interurban, lat. inter + urban, od urbs, gen. urbis - grad
 interzonalan, lat. -grč. inter + zonalan, od zone = pojas
 3. 68. iz-, izo-, iza-, grč. ísos = jednak, isti; sličan; u složenicama; isto-, jedno-, jednako

izogonalan, grč. izo + gonalan, od gonía = kut
 izolinije, grč. -lat. izo + liniije, od linea = crta
 izoalobare, od állos = drugi i báros = težina; izoaloterme, od állos = drugi i thérme = toplina; izoametrane, od ámetros = neumjeran; izoanabare, od anábasis = uzlazak, uspon (od aná = gore + básis = korak, hod); izoanakatabare, od aná = uz, gore, katá = odozgo, dolje i báros = težina; izoanomale, od anómalos = nejednak (od an = ne i (h)omales = jednak, ravan); izoantere, od antheros = koji cvate, cvatući (od anthéo = cvjetati); izoaritme, od arithmós = red, broj
 izoamplitude, grč. -lat. amplitudo = udaljenost, širina; izoanemomene, áne-mos = vjetar i ménos = snaga; izobare, báros = težina; izobate, bathós = dubina; izobaze, básis = korak, hod; tlo, zemlja; izobatiterme, bathýs = dubok i thérme = toplina; izobronte, bronthē = grmljavina; izodiname, dýnamis = snaga, jakost; izofene ili izofane, phainō = pojavljivati se; izofitohrone, phýton = biljka i chrónos = vrijeme; izogeoterme, gē = Zemlja i thérme = toplina; izogone, gōnía = kut; izohaline, (h)áls, gen. (h)alós = sol; izohelije, (h)élios = Sunce; izohigre, (h)igrós = moker, vlažan; izohijete, (h)yetós = kiša; izohile, (h)ýlē = drvo; izohimene, heimón = zima; izohione, (h)ión, gen. (h)iónos = snijeg; izohipsa, (h)ýpsos = visina; izohrone, chrónos = vrijeme; izohore, chōrē = prostor, kraj; izokatabaze, katábasis = silaženje (od katá = dolje i básis = korak; tlo, zemlja); izokinetike, kinētikós = gibljući se (od kinēō = kretati, micati); izokline, klínō = nagnuti; izokrime, krymós = studen, hladnoća; izomene, mēnē = Mjesec; izomere, méros = dio; izonefe, néphos = oblak; izonife, neíphō = sniježiti; izombre, ómbros = kiša; izopage, págos = led; izopektike, pēktós = čvrst, smrznut (od pēgnymi = učvrstiti); izopikne, pyknós = gust, debeo; izoplate, plēthos = količina, obilje; izopore, póros = prolaz (od poreýō = pokretati); izorahije, rachía = plima; izoseiste (ili sizmike), seistós (seismos) = potres; izotake, od tákamai = topiti se, rastapati se; izotalan-toze, tálanton = mjera, vaga; izotele, tēle – u daljinu, daleko; izotere, théros = ljeto; izoterme, thérme = toplina; izotermobate, thermós = topao i báthos = dubina; izotermobriže, thermós

= topao i ómbros = kiša
 izostazija, grč. izo + stazija, od stásis = stajanje, položaj
 izotermija, grč. izo + termija (v. termo-)

3. 69. kalci-, lat. calx, gen. calcis = vapno; u složenicama; koji se odnosi na vapnenac
 kalcifikacija, lat. kalci + fikacija, od facio, facere, faci, faktum = činiti, raditi

3. 70. karto-, grč. chártēs (lat. charta) = list papira, spis; u složenicama: koji se odnosi na mapu (od punske riječi mappa = ubrus, rubac), papir, zemljovid
 kartografija, grč. karto + grafija (v. grafi-)
 kartogram, grč. karto + grafija (v. grafi-)
 kartometrija, grč. karto + metrija (v. -metar)
 kartoslika, grč. -hrv. karto + slika

3. 71. kata-, grč. katá = dolje, niz, kroz, prema, duž, za, po; u složenicama; sa-, niz-, po-, protu-, koji se kreće u protivnom smjeru
 katabatički, grč. katá basis = silaženje, silazak, od kata + baínō = silaziti (od baínō = koračati) (usp. anabatički) (katabatički vjetar)

katadroma, grč. kata + droma, od drómos – put
 katafronta, grč. -lat. kata + fronta, od frons, gen. frontis + čelo
 kataklizma, grč. kataklysmós = poplava, od kata i klyseō = prati, podlokavati
 katarakt, grč. katarráktēs = koji se ruši, slap, od kata + arássō = udarati, tući
 katastar, grč. katástichon = lista, popis od kata + stíchos = red, vrsta
 katastrofizam, grč. katastróphē = okret, obrat, od kata + strophē = obrat (od katastréphō = okrenuti (stréphō = sukati, okretati) (usp. dijastrofizam)
 katatermija, grč. kata + termija (v. termo-)
 katatermometar, grč. kata + termometar (v.)
 katazona, grč. kata + zona, od zōnē = pojas

3. 72. ko-, kol-, kom-, kon-, lat. co-, col-, com-, con-, od cum = s, sa; u složenicama; s-, su-, sa-, zajedno, skupa
 koegzistencija, ko + egzistencija, od exsisto (existo), sistere, stiti = izaći, pomaljati se; bivati
 kolektivizacija, lat. collectio = sabiranje, od colligo, ligere, legi, lectum (con-lego) = sabrati, skupiti
 komasacija, lat. ko + masacija, od massa =

gruda, tijesto
 kombinat, srednjovj. lat. combinatus = složen, od com-bino, binare = slagati (od com + bini = po dva zajedno)
 komercijalan, od commercium (com-merx, gen. mercis) = trgovina
 kompaktno, lat. compactus = zbijen, od com-pingo, pingere = sklopiti
 komparativan, lat. comparativus = poređan, od comparo, parare = pripremiti
 kompenzacija, lat. compensatio = izjednačenje, od com + penso, pensare = mjeriti, vagati (kompenzacijske struje)
 kompleks, lat. complexus = složen, od com-plector, plecti, plexus sum = obuhvatiti, opasati (com + plexus = pleten)
 komplementaran, lat. complementum = dopuna, od com-pleo, plere, plevi, pletum = potpuniti
 kompozitan, lat. compositus = sastavljen, složen, od com-pono, ponere, posui, positum = sastaviti, skupiti
 kompresija, lat. compressio = stiskanje, od com-primio, primere, pressi, pressum = stiskati
 komunikacija, lat. communicatio = saopćenje; od com-munico, municare = saopćiti (usp. telekomunikacije)
 komutacija, lat. commutatio = promjena, od com-muto, mutare = promijeniti, preokrenuti (od muto, mutare = mijenjati)
 koncentracija, lat. kon + centracija, od centrum = središte
 koncesija, lat. concessio = dopuštenje, od con-cedo, cedere, cessi, cessum = ustupiti (od cedo, cedere, cessi, cessum = ići, stupati, koračati)
 kondenzacija, lat. kon + denzacija, od con-denso, densare = zgusnuti, zbiti (od denso, densare = zgustiti, zbiti) (kondenzacijska jezgra)
 kondominij, lat. kon + dominij, od dominium = vlasništvo (od dominus = domaćin, gospodar)
 kondukcija, lat. conductio = stezanje, od con-duco, ducere, duxi, ductum = skupljati, voditi (od duco, ducere = voditi)
 konfederacija, lat. kon + federacija, od foedus, gen. foederis = savez
 konfiguracija, novolat. configuratio = obličje, od con i figura = oblik, lik
 konfluencija, lat. confluentio = stjecanje, sjedinjenje, od con-fluo, fluere = stjecati se (od fluo, fluere = teći)
 konformnost, lat. kon+ formnost, od forma = oblik

konglomerat, lat. kon + glomerat, od glomero, glomerare = gomilati, smotati
 konjunkcija, lat. conjunctio = spajanje, sveza, od con-jungo, jungere, junxi, junctum = sjediniti, združiti (od jungo, jungere = spojiti)
 konkordancija, srednjov. lat. concordantia = slaganje, od con-cordo, cordare = slagati (con + cor, gen. cordis = srce (usp. diskordancija)
 konkrecija, lat. concretio = srastanje, od con-cresco, crescere, crevi, cretum = srasti se (od cresco, crescere = rasti)
 konsekventan, lat. consequens = prikladan, dosljedan od con-sequor, sequi = slijediti, pratiti (od sequor, sequi = slijediti, pratiti) (usp. insekventan, obsekventan, subsekventan)
 konstelacija, lat. kon + stelacija, od stella = zvijezda
 kontaminacija, lat. contaminatio = onečišćenje, od con-tamino, taminare = okaljati, uprljati (od con + tango, tangere = dotaći)
 kontinent, lat. continens, gen. continentis = držeći se zajedno od con-tineo, tinere = zajedno držati, vezati (od teneo, tenere = držati, imati)
 kontrakcija, lat. contractio = grčenje, od con-traho, trahere, traxi, tractum = skupiti, sabirati (od traho, trahere = vući)
 kontribucija, lat. kon + tribucija, od contribuo, tri-bui, tributum = prinositi, prilagati (od tribuo, tribuere = dati)
 konurbacija, lat. kon + urbacija, od urbs, gen. urbis = grad
 konvekcija, kasnolat. convectionis = prijenos, od con-veho, vehere, vexi, vectum = snositi, spremati (od veho, vehere = voziti, nositi, vući) (konvekcijske kiše)
 konvencija, lat. conventio = dogovor, od con-venio, venire = doći
 konvergencija, srednjovj. lat. convergentia, = sukladnost, od con + vergo, vergere = primicati se (od vergo, vergere = nagibati se, ležati) (usp. divergencija)
 konverzija, lat. conversio = obratanje, okretanje, od con-vertio, vertere, versi, versum = obrnuti, okrenuti (od verto, vertere = okretati)
 kooperacija, lat. ko + operacija, od opus, gen. operis = posao, rad
 koordinate, novolat. coordinata = suodrednica, sukladnica, od co + ordino, ordinare = redati (od ordo, gen. ordinis = red)
 koordinograf, lat. -grč. ko + ordino (v. koordinata) + graf (v. grafi-)

korazija, lat. ko + razija, od corrado, rade-re, rasi, rasum = zgrtati (od com + rado, radere = strugati, ugladiti)

korelacija, lat. ko + relacija, od relatio = vraćanje (od re-fero, ferre, tuli, latum = vraćati)

korozija, lat. ko + rozija, od corrodo (com-rodō), rodere, rosi, rosum = oglodati, nagristi (rodo, rodere = glodati, gristi)

3. 73. kozmo-, -kozam, -kozmiija, grč. kósmos = raspored, uređenje, red, nakit, ures, svijet; u složenicama: svjeto-, koji se odnosi na svijet, svemir

kozmogonija, grč. kozmo + gonija, od gonē = rađanje

kozmozografija, grč. kozmo + grafija (v. grafi-)

kozmozologija, grč. kozmo + logija (v.)

kozmonautika, grč. kozmo + nautika, od nauṭēs (lat. nauta) = mornar

kozmozopolit, grč. kozmo + polit, od polítēs = građanin, državljani

3. 74. krio-, grč. krýos = studen, zima, mraz, hladnoća; u složenicama: koji je hladan, koji se odnosi na studen, zimu, mraz
kriokonit, grč. krio + konit, od konía = prah

kriokrš, grč. -hrv. krio + krš

kriopedologija, grč. krio + pedologija (v.)

krioturbatija, grč. -lat. krio + turbatio = nered, metež, od turbo, turbare = smetati, poremetiti

3. 75. kripto-, grč. kryptós = tajan, potajan, od krýptō = sakrivati; u složenicama: tajno-, koji se krije, skriven
kriptodepresija, grč. -lat. kripto + depresija (v.)

kriptogen, grč. kripto + gen (v.)

3. 76. krono- (hrono-), grč. chrónes = vrijeme; u složenicama: vremenski, koji se odnosi na vrijeme

kronologija, grč. krono + metar (v.)

3. 77. ksero-, grč. ksērós = suh; u složenicama: suho-, koji je u vezi sa sušom, sušenjem

kserofilan, grč. ksero + filan, od philos = koji ljubi, prijateljski (usp. higrofilan)

kserofiti, grč. ksero + fiti (v. fito-) (usp. higrofiti)

kserosfera, grč. ksero + sfera (v.)

3. 78. kumulo-, lat. cumulus = hrpa, gomila, od cumulo, cumulare = gomilati, zgrtati, skupljati; u složenicama: nagomilan, koji se gomila, skuplja

kumulonimbus, lat. kumulo + nimbus =

oblak

kumulostratus, lat. kumulo + stratus (v. strati-)

3. 79. limni-, limno-, -limni, grč. límnē = mlaka, močvara, bara, jezero; u složenicama: koji se nalazi ili koji se odnosi na rijeku, jezero, vodu

limnigraf, grč. limni + graf (v. grafi-)

limnimetar, grč. limni + metar (v.)

limnobiologija, grč. limno + biologija (v. bio-)

limnologija, grč. limno + logija (v.)

3. 80. liti-, lito-, -lit. grč. líthos = stijena, kamen; u složenicama: stjeno-, kameno-, koji je od kamena, poput kamena

litifikacija, grč-, lat. liti + fikacija, od facio, facere = činiti

litofit, grč. lito + fit (v. fito-)

litosfera, grč. lito + sfera (v.)

(Pazi: litoralizacija, litoralan, litoral, od lat. litus, gen. litoris = obala)

***

fakolit, grč. phakós = leća + lit

lakolit, grč. lákkoš = rupa + lit

oolit, grč. oón = jaje + lit

riolit, od grč. r(h)éō = teći + lit

siderolit, grč. sídēros = željezo + lit

3. 81. -logija, -log, -logan-, -loški, grč. lógos = riječ, govor; mišljenje; pojam, misao; u složenicama: -rjek, -slovan, -slovlje, koji se odnosi na govor, pojam, mišljenje;

-znanstveno, koji se odnosi na znanost, znanje

klimatologija, grč. klíma, gen. klímatos =

naginjanje, položenost + logija

mineralogija, lat. -grč., od srednjovj. lat. mineralis = rudni (od minerala = ruda, kovina) + logija

oditologija, novogrč. odítes = putnik + logija

turizmologija, od turizam (franc. tour = okret, krkanje, nastalo od lat. tornus = strugalo, točilo, od grč. tórnos = kružni klinčić; lončarsko kolo) + logija

vulkanologija, od lat. Vulcanus – bez vatre i kovača + logija

3. 82. makro-, grč. makrós = dug, velik; u složenicama: veliko-, vele-, krupno-, koji je dugačak, velikih razmjera (protivno: mikro-)

makroklima, grč. makro + klima, od klíma, gen. klímatos = naginjanje; kraj, zemlja

makrokozam, grč. makro +kozam (v. kozmo-)
 makroregija, grč. -lat. makro +regija, od regio = kraj, zemlja
 makroreljef, grč. -franc. makro + reljef, od relief nastalo od relever = uzdići, podići (lat. re-lef, re-levare = dići, podignuti)
 makroseizmi, grč. makro +seizmi (v. seizmo-)
 makrotoponomastika, grč. makro + toponomastika (v.)

3. 83. meta, grč. metá = usred, među, pored, kroz; sa, od, po, prema; iza; u složenicama: uz-, sa-, među-, za-, po-, usred-, pored, prema, iza, preko, iznad
 metagalaktika, grč. meta + galaktika, od gála, gen. gálatos = mlijeko (galaktiós = mliječni)
 metalimnij, grč. meta + limnij (v. limni-) (usp. hipolimnij)
 metamorfan, grč. meta + od morphē = lik, oblik
 metamorfoza, grč. metamórhosis = preobrazba, od meta + morphē = lik, oblik + metanastazičke, grč. metanástasis = seoba, od met(a) + ana(v.) + stasis = stajanje
 metasedimenti, grč-, lat. meta + sedimenti, od sedeo, sedere = sjediti
 meteorit, grč. metéōros = viseći, lebdeći, uvis dignut, od met(a) + aeireō = podići
 meteorobiologija, grč. meteo (v. meteorit) + biologija (v.)
 meteorologija, grč. meteo (v. meteorit) + logija (v.)
 meteorograf, grč. meteo (v. meteorit) + graf (v. grafi-)

3. 84. -metar, -metrija, grč. métron = mjera; pravilo; obujam, dužina; u složenicama: koji mjeri, -mjernost, mjerenje
 brantometar, grč. bronto, od brontē = grom, grmljavina + metar
 frigorimetar, lat. -grč. frigori, od frigus, gen. frigoris = studen, zima, mraz + metar
 goniometar, grč. gonio, od gōnía = kut + metar
 klinometar, grč. klínō = nagibati se + metar
 kurvimetar, lat. grč. kurvi, od curvis = kriv, zaobljen + metar
 psihrometar, grč. psihro, od psichrós = studen, hladan + metar
 tahimetrija, grč. tahi, od tachýs = brz + metrija
 trigonometrija, grč. trigono, od trígōnon = trokut (od triás (treís) = tri + gōnía = kut)

+ metrija
 Od sufiksalnog morfema -metar treba razlikovati prefiksni morfem metro-, koji je nastao od grč. mētēr, gen. mētrós = majka, a u složenicama znači glavni, koji je na prvom mjestu
 metropola, grč. metro + polis = postojbina, mati zemlja (v. poleo-)

3. 85. mezo-, grč. mésos = srednji, usred, među; u složenicama: srednjo-, srednji, koji je u sredini
 mezogea, grč. mezo + gea (v. geo.)
 mezoklima, grč. mezo + klima (v. makroklima)
 mezopauza, grč. -lat. mezo + pauza, od pausa (grč. paūsis) = stanica, kraj
 mezosfera, grč. mezo + sfera (v.)
 mezozoik, grč. mezo + zoik (v. zoo.)
 mezosona, grč. mezo + zona, od zōnē = pojas

3. 86. mikro-, grč. mikrós = malen, sitan; u složenicama: malo-, sitno-, koji je malen, sitnih razmjera (protivno: makro-)
 mikrobar, grč. mikro + bar (v.)
 mikroklima, grč. mikro + klima (v. makroklima)
 mikrokozam, mikro + kozam (v. kozmo-)
 mikrometeorologija, grč. mikro + meteorologija (v.)
 mikroregija, grč. -lat. mikro + regija, od regio, gen. regionis = kraj, zemlja
 mikroseizmi, grč. mikro + seizmi (v. seizmo-)
 mikrotoponomastika, grč. mikro + toponomastika (v.)

3. 87. mon-, mono-, grč. mónos = sam, jedini; u složenicama: jedno-, jedino-, samo-, isključiv, koji je samo jedan (protivno: poli-)
 monarhija, grč. mon(o) + arhija (v. arhi-)
 monogamija, grč. mono + gami ja (v.)
 monokultura, grč. -lat. mono + kultura (v. agrikultura) (usp. polikultura)
 monolit, grč. mono + lit (v. lito-)
 monopol, grč. mono + pol, od poleín = prodavati

3. 88. morfo-, -morfan, -morfoza, -morfijska, -morfizam, grč. morphē = oblik, lik, obličje; mórhōsis = oblik (od morphóō = uobličiti, dati oblik); u složenicama: obliko-, koji se odnosi na oblik
 morfogeneza, grč. morfo + geneza (v. -gen)
 morfografija, grč. morfo + grafija (v. grafi-)

morfolologija, grč. morfo + logija (v.)
 morfometrija, grč. morfo + metrija (v. -metar)

3. 89. neo-, grč. néos = mlad, nov; u složenicama: novo-, mlado-, koji je obnovljen, pomlađen
 neogen, grč. neo + gen (v.)
 neokolonijalizam, grč. -lat. neo + kolonijalizam, od colonia = naseobina
 neozoik, grč. neo + zoik (v. zoo-)

3. 90. o-, ob-, op-, lat. ob = prema; radi; za; u složenicama; odnos prema nečemu, zbog nečega
 okluzija, lat. o + kluzija, od occludo (obcludo), clu-dere, clusi, clusum = zatvoriti
 okupacija, lat. occupatio = zauzimanje, od occupo, cupare (ob-capio) = zauzeti
 opozicija, lat. oppositio = protivustavljanje, od oppono (ob-pono), ponere, posui, positum + postaviti, položiti; suprostaviti
 obskventan, lat. ob + sekventan (v. insekventan)
 opservatorij, novolat. observatorium = promatračnica, od ob-servo, servare = motriti, paziti (ob servo, servare = čuvati)

3. 91. oligo-, grč. oligos = nekolicina, malo njih; nekoliko, malo; u složenicama: malo-, kratko-, slabo-
 oligarhija, grč. olig(o) + arhija (v. arhi-)
 oligocen, grč. oligo + cen (v.)

3.92. ombro-, grč. ómbros = kiša; u složenicama: koji se odnosi na kišu
 ombrofilan, grč. ombro + filan, od philos = mio, drag
 ombrograf, ombro + graf (v. grafi-)
 ombrometar, grč. ombro + metar (v.)

3. 93. organo-, grč. órganon = oruđe; dio tijela; u složenicama: koji tvori, koji se odnosi na živa bića
 organogen, grč. organo + gen (v.)

3. 94. oro-, óros = brdo, gora; u složenicama: koji se odnosi na gore, planine
 orogen, grč. oro + gen (v.)
 orogeneza, grč. oro + geneza (v. -gen)
 orografija, grč. oro + grafija (v. grafi-) (orografski oblaci)
 orohidrografska, grč. oro + hidrografska (v. hidro-)
 orometrija, grč. oro + metrija (v. -metar)
 oronim, grč. or(o) + onim, od ónoma = ime, naziv

3. 95. grč. orthós = prav, pravilan; u složenicama; pravo-, ravno-, koji označuju pravilnost

ortodroma, grč. orto + droma, od drómos = put (loksodroma, grč. lokós = kriv, kos + droma)

ortografski, grč. orto + grafski (v. grafi-) (ortografska projekcija)
 ortoklas, grč. orto + klas, od klásis = kalanje, lamanje (kláo = lomiti, razbiti)
 ortometamorfan, grč. orto + metamorfan (v.)
 ortoškriljci, grč. -hrv. orto + škriljci

3. 96. paleo-, grč. palaiós = star, drevan, zastario, negdašnji; u složenicama: staro-, drevno-, pra-
 paleocen, grč. paleo + cen (v.)
 paleogen, grč. paleo + gen (v.)
 paleogeografija, grč. paleo + geografija (v.)
 paleoklimatologija, grč. paleo + klimatologija (v.)
 paleontologija, grč. paleo + ontologija, od ón, gen. óntos = biće + logija (v.) (paleofitologija, paleobotanika, fitopaleontologija, paleozoologija i dr.)
 paleokrš, grč. -hrv. paleo + krš
 paleozoik, grč. paleo + zoik (v. zoo-)

3. 97. pan-, panto-, grč. pās, pāsa, pān, gen. pantós, pásēs, pantós = čitav, sav, potpun; svaki; u složenicama: sve-, koji se odnosi na sve, koji sve obuhvaća; koji se odnosi na sve, na svakoga
 pandemija, grč. pan + demija, od démos = narod, puk (npr. epidemija)
 pangea, grč. pan + gea (v. geo-)
 panorama, grč. pan + orama, od (h)órāma = pogled, prizor (od (h)oráo = gledati, vidjeti)
 pantograf, grč. panto + graf (v. grafi-)

3. 98. para-, grč. pará = kod, uz, protiv, prema, duž, pokraj; u složenicama: uz- (us-), protu-, preko-, mimo
 paraglacijalan, grč. -lat. para + glacijalan (v. glacio-)
 paraklaza, grč. para + klaza, od klarō (kláo) = lomiti, pucati
 paralaksa, grč. parállaksis = promjena, mijenjanje, od par(a) + allássō = mijenjati, promijeniti
 paralela, grč. parállēlos = usporedan, od par(a) + allēlos = drugi
 paraškriljci, grč. -hrv. para + škriljci
 parhel ili parhelij, grč. par(a)č + helij, od (h)ēlios = Sunce

3. 99. pedo-, grč. pédon = pod, zemlja, tlo; u složenicama: tlo-, zemljo-, koji se odnosi na tlo, zemlju

pedogeneza, grč. pedo + geneza (v.)
 pedologija, grč. pedo + logija (v.)
 pedosfera, grč. pedo + sfera (v.)
 Treba razlikovati prefiksni morfem pedo-, nastao od lat. pes, gen. pedis (npr. pedo-metar) i pedo-, nastao od grč. pāis, gen. paidós = dijete (npr. pedopsihologija, pedijatrija).

3. 100. per-, lat. per = kroz, preko, veoma; u složenicama: po-, pre-, pro-, pretjerano
 perhumidan, lat. per + lat. per + humidan, od humidus = vlažan
 permeabilan, lat., v. impermeabilan
 perturbacija, lat. perturbatio = pometnja, nered, od per-turbo, turbare = smesti, pomutiti

3. 101. peri-, grč. perí = oko, okolo, blizu (kao lat. circum, v.); u složenicama: oko-, ob-, o-, kod
 periarktički, grč. peri + arktički, od árktos = medvjed, sjever
 periantarktički, grč. peri + antarktički (v.)
 pericentar, grč. -lat. peri + centar, od centrum = središte
 periferija, srednjovj. lat. peripheria, od grč. periphería + obilaženje, krug, od peri + phérō = okolo nositi
 perigej, grč. peri + gej, od gē = Zemlja (npr. apogej)
 periglacialan, grč. -lat. peri + glacijalan (v. glacio-) (periglacialni procesi modeliranja, periglacialno područje)
 perihel, grč. peri + hel, od (h)ēlios = Sunce (usp. afel)
 perikontinentski, grč. -lat. peri + kontinentski (v. kontinent)
 period, grč. periodos = obilaženje, od peri + (h)odós = put, staza, hod (periodičan vjetar, periodične migracije)
 periodik ili perijek, grč. períoikos = koji okolo nastava, od peri + oĩkos = kuća, dom
 periplus, grč. periplus = plovidba, od peri + plūs = vožnja
 peripolaran, grč. peri + polaran, od pólos (lat. polus) = obrat, os, stožer (usp. cirkumpolaran)

3. 102. petre-, petri-, petro-, grč. pétra i pétros (lat. petra) = stijena, kamen, hrid; u složenicama: koji se odnosi na stijenu, kamen, stjenovit, kamenit
 petrefakt, grč. petre + fakt (v.)
 petrifikacija, grč. -lat. petri + fikacija (v. -fakt)
 petrofit, grč. petro + fit (v. fito-)

petroogeneza, grč. petro + geneza (v. -gen)
 petrografija, grč. petro + grafija (v. graf-)
 petrokemija, grč. petro + kemija, od chéō = lijevati
 petrologija, grč. petro + logija (v.)

3. 103. pir-, piro-, pisano., grč. pýr, gen. pyrós = vatra, oganj, sunčeva zraka; u složenicama: vatro-, žaro-, koji je u vezi s vatrom, paljenjem, žarom
 piranograf, grč. pirano + graf (v.) (usp. solarigraf)
 piranometar, grč. pirano + metar (v.) (usp. solirimetar)
 pirheliometar, grč. pir + helio, od (h)ēlios = Sunce + metar (v.)
 piroklastičan, grč. piro + klastičan, od klásis = lomljenje, razbijanje (od kláō = lomiti)
 piromosfera, grč. piro + sfera (v.)

3. 104. plani-, -plani-, lat. planus = ravan, gladak; planum = ravan, ravnica; u složenicama: koji se odnosi na ravninu, na ravnu površinu
 planiglob, lat. plani + glob, od globus = kugla, lopta
 planigrafija, lat. -grč. plani + grafija (v. grafi-)
 planimetar, lat. -grč. plani + metar (v.)
 planisfera, lat. -grč. plani + sfera (v.)

3. 105. pluvio-, lat. pluvia = kiša; u složenicama: kišni, koji se odnosi na kišu (pluvijalni režim rijeka, pluvijalno doba)
 pluviograf, lat. -grč. pluvio + graf (v.)
 pluviometar, lat. grč. pluvio + metar (v.)
 pluvionivometar, lat. -grč. pluvio + nivo, od nives = snijeg + metar (v.)
 3. 106. poleo-, -pola-, -polis, -politanski, grč. pólis i póleōs = (glavni) grad, postojbina; -u složenicama; koji se odnosi na grad
 poleogeografija, grč. poleo + geografija (v.)
 poleografija, grč. poleo + grafija (v. graf.)

***

ekumenopolis, grč. oikumenē = naseljen + polis
 megalopolis, grč. megalo, od mégas, megálē, mégan = velik + polis
 metropola, grč. v. V-metar

3. 107, poli-, grč. polýs = mnogi, obilan, velik; u složenicama: mnogo-, više-, koji označuje mnoštvo, učestalost (protivno: mono-)

poliandrija, grč. poli + andrija, od anēr, gen. andrós = muž, čovjek
 policentričan, grč. -lat. poli + centričan, od centrum = središte
 poliedarski, grč. poli + edarski, od (h)édera = strana (poliedarska projekcija)
 poligamija, grč. poli + gamija (v.)
 poliginija, grč. poli + ginija, od gynē, = žena
 polikonusan, grč. -lat. poli + konusan, od conus (grč. kōnos) = čunj, stožac (polikonusna projekcija)
 polikultura, grč. poli + kultura (v. agrikultura)
 polimorfija (polimorfizam), grč. poli + morfija (v. morfo-)

3. 108. post-, lat. post = poslije, po; u složenicama: po-, za-, poslije-, koji dolazi iza, poslije
 postdiluvij, lat. post + diluvij (v.)
 postglacijal, lat. post + glacijal (v. glacio-)

3. 109. potamo-, grč. potamós = rijeka; u složenicama: koji se odnosi na rijeku, riječno korito
 potamogen, grč. potamo + gen (v.)
 potamografija, grč. potamo + grafija (v. graf i-)
 potamologija, grč. potamo + logija (v.)

3. 110. pre-, lat. prae = naprijed, sprijeda, pred; u složenicama pred-, prije-, koji dolazi prije
 precedentan, laj. od praecedo, cedere cessi, cessum + íci pred, preteći (od cedo, cedere = íci, koračati)
 precesija, kasnolat. praecessio = prethodjenje, prednjačenje, v. precedentan
 predispozicija, lat. pre + dispozicija, od dispositio = razmjestiti (od pono, ponere = staviti)
 predominacija, lat. pre + dominacija, od dominor, dominari = gospodovati, vladati
 preglacijal, lat. pre + glacijal (v. glacio-)
 prekambrij, lat. pre + kambrij, od Cambria, današnji Wales u Velikoj Britaniji

3. 111. pro-, (a) grč. pró = sprijeda, naprijed, pred; (b) lat. pro = pred, na, u, sa, za; u složenicama: (a) prije, unaprijed, ispred, koji se odnosi na ono što je prije; (b) za-, u korist
 proces, lat. processus = napredak, rast, od pro-cedo, cedere, cassi, cessum = íci, napredovati
 produkcija, lat. pro + dukcija, od pro-duco, ducere, duxi, ductum + umnožiti,

izvesti
 profil, lat. pro + fil, od filum = nit, obris
 prognoza, grč. prógnosis = znanje unaprijed, od pro + gnósis = znanje (prognoza vremena, prognostička vremenska karta)
 progresija, lat. progressio = napredak, od pro-gredion, gredi = naprijed íci (pro + gradior = íci, stupati (npr. regresija)
 projekcija, lat. projectio = pružanje, od projicio (projacio), jicere, jeci, jectum = baciti pred, izbaciti
 protektorat, lat. pro + tektorat, od pro-tego, tegere, texi, tectum = zaštititi, pokriti
 protuberanca, lat. pro + tuberanca, od tuber = otekline, nabreknuće

3. 112. pseudo-, grč. pseudos = varanje, laž; preudos = lažno, neistinito, krivo; lažno-, krivo-, nazovi-, koji je izmišljen, patvoren
 pseudoadijabatički, grč. pseudo + adijabatički (v. adijabata)
 pseudodolina, grč. -hrv. pseudo-dolina
 pseudokrš, grč. -hrv. pseudo + krš
 pseudomorfoza, grč. pseudo + morfoza (v. morfo-)
 pseudoponikva, grč. -hrv. pseudo + ponikva
 pseudoškrapa, grč. -hrv. pseudo + škrapa

3. 113. re-, lat. re = natrag, nasuprot; u složenicama: pre-, po-, koji prelazi u protivno stanje, koji ponavlja radnju, ponovno, iznova
 receptivan, lat. receptio = primanje, od re + cipio, cipere = natrag uzeti
 recesija, lat. recessus = vraćanje, od recedo, cedere, cessi, cessum = uzmicati, odstupiti (cedo, cedere – koračati, íci)
 redistribucija, lat. re + distribucija (v.)
 redukcija, lat. reductio = povraćanje, od re-duco, ducere, duxi, ductum = natrag voditi (duco, ducere = voditi)
 reekspert, lat. re + ekspert (v.)
 refleksija, lat. re + fleksija, of re-flecto, flectere, flexi, flexum = natrag okrenuti (flecto, flectere = upraviti)
 reforma, lat. re + forma, od re-forma, formare = preobraziti (formo, formare = oblikovati)
 reformacija, lat. v. reforma
 refrakcija, lat. refractio = prijelom, od re + frango, frangere, fregi, fractum = lomiti, svladati
 regelacija, lat. re + gelacija, od gelu, gen, gelus = led
 regeneracija, lat. re + generacija, od ge-

nus, gen. generis = rod (genero, generare = radati) (regresivna obala; usp. ingresija, transgresija)

regresija, lat. re + gresija, od re-gredior, gredi, gressus sum = natrag ići (gradior, gradi = koračati, ići) (npr. progresija)

rekreacija, lat. re + kreacija, od re-creo, creare = iznova stvoriti (creo, creare = stvarati)

religija, lat. religio = obveza, od re-lego, legere, opet skupiti

relikt, lat. relictus = ostatak, od re-linquo, linquere, liqui, lictum = ostaviti (linquo, linquere = pustiti)

reparacija, lat. re + paracija, od re-paro, parare = popraviti, obnoviti (paro, parare = gotoviti, pripravljeni)

reprodukcija, lat. re + produkcija (v.)

revolucija, lat. revolutio = preokret, obrtanje, od re-volvo, volvere, volvi, voltum = natrag, povratiti se (volvo, volvere = okretati, obraćati)

rezervat, lat. re + zervat, od re-servo, servare = sačuvati, ostaviti (servo, servare = čuvati)

3. 114. seizmo-, -seizmički, grč. seis-mós = potres; u složenicama; potresni, trusni, koji se odnosi na potres, koji je u vezi s potresom (seizmička oblast)

seizmograf, grč. seizmo + graf (v. graf i-)

seizmogram, grč. seizmo + gram (v.)

seizmika ili seizmologija, grč. seizmo + logija (v.)

seizmometar, grč. seizmo + metar (v.)

3. 115. semi-, lat. semi (grč. hjémi) = polu, polovica; u složenicama: polu, napola, djelomično

semiaridnost, lat. semi + aridnost, od aridus = suh

semihumidnost, lat. semi + humidnost, od humidus = vlažan

semisesilizam, semi + sesilizam, od sessilis = sjedilački (od sedeo, sedere, sedi, sessum = sjediti)

seminomadizam, lat. -grč. semi + nomadizam, od nomás = pasući, skitajući se

3. 116. -sfera, sféro-, grč. sphaîra = kugla, lopta; u složenicama: kuglo-, oblo-, koji se odnosi na kuglu

sferoid, grč. sfero + id, od eîdos = lik, slika

centrosfera, lat. centro, od centrum = središte + sfera

hemisfera, grč. hemi (samo u složenicama) = pola + sfera

ionosfera, grč. iono, od íon = koji ide, luta

(od iénai = ići, žuriti se) + sfera

kromosfera, grč. kromo, od chrōma, gen. chrōmatos = boja + sfera

magnetosfera, grč. mangeto (v. geomagnetizam) + sfera

protosfera, grč. proto, od prōtos = prvi, najraniji + sfera

ozonosfera, grč. ozono, od ózōn = vonja-jući (od ózō = mirisati) + sfera

3. 117. sin-, sim-, grč. sýn = s, za, zajedno; u složenicama: su-, sa-, uz-, zajedno, skupa

simbioza, grč. sim + bioza (v. bio-)

sinklinala, grč. sin + klinala, v. antiklinala
sinoptički, grč. synoptikós = pregledan, od sýnopsis = pregled (syn + ópsis = gledanje) (sinoptička karta, sinoptička situacija, sinoptika)

sinteza, grč. sýnthesis = savez, od syn + thésis = postavljanje (od títhemí = metati, stavljati)

sizigije, novolat. sysigia, od grč. syzygía = veza, sprega (zygós i zygón = jaram, a zýgios = upregnut)

3. 118. sol-, solari-, -solacija, lat. sol, gen. solis = Sunce; u složenicama: sunco-, koji se odnosi na Sunce

solarigraf, lat. -grč. solari + graf (v. grafi-) (usp. piranograf)

solarimetar, lat. -grč. solari + metar (v.) (usp. piranometar)

solsticij, lat. solstitium = sunsostaja, od sol + sisto, sistere, steti, statum = stajati, ustaviti se

3. 119. speleo-, grč. spēlaion = pećina, spilja; u složenicama; koji se odnosi na pećinu, spilju, jamu

speleofauna, grč. -lat. speleo + fauna

speleoflora, grč. -lat. speleo + flora

speleogeneza, grč. speleo + geneza (v. gen)

speleografija, grč. speleo + grafija (v. grafi-)

speleologija, grč. speleo + logija (v.)

3. 120. stereo-, grč. stereós = prostoran, čvrst, tvrd; u složenicama: prostoran, tro-dimenzijski, koji se odnosi na prostor
stereofotogrametrija, grč. stereo + fotogrametrija (v.)

stereograf, grč. stereo + graf (v. grafi-) (stereografska projekcija)

stereomodel, grč. -franc. stereo + model, od modèle = obrazac, kalup (od tal. modello, što je postalo od lat. modellus, deminutiv od modulus = mjera, mjerilo)

stereoplanigraf, grč. -lat. stereo + planigraf (v. pani-grafija)

stereoskop, grč. stereo + skop, od skopéo = gledati

stereosnimka, grč., hrv. stereo + snimka

3. 121. strati-, strato-, lat. stratum = pokrivač, sloj, naslaga (od sterno, sternere, stravi, stratum = prostirati, pokrivati); u složenicama; koji je naslagan, slojevit
stratifikacija, lat. strati + fikacija (v. -fakt)
stratigrafija, lat. -grč. strati + grafija (v. grafi-)

stratokumululus, lat. strato + kumululus (v. kumulo-)

stratonimbus, lat. strato + nimbus = oblak

stratopauza, lat. strato + pauza, od pauza, (grč. paūsis) = zastoj, mir, stanika

stratosfera, lat. -grč. strato + sfera (v.)

stratovulkan. lat. strato + vulkan, od Vulcanus – bog vatre (i kovača)

3. 122. sub-, sup-, lat. sub = pod, ispod; u složenicama: pod-, ispod, koji se nalazi niže (protivno: super-) (v. grč. hipo-)

subarktički, lat. -grč. sub + arktički (v. periarktički)

subekumena, Jat. -grč. sub + ekumena (v. anekume-na)

sublacijalan, lat. sub + glacijalan (v. glacio)

sublitoral, lat. sub + litoral, od litus, gen. litoris + obala

subpolaran, lat. -grč. sub + polaran (v. peripolaran)

subregija, lat. sub + regija, od regio = pokrajina

subsekventan, lat. sub + sekventan (v. insekventan)

suburbij, lat. suburbium = podgrađe, od sub + urbs, gen. urbis = grad

sufozija, lat. su(b) + fozija, od suffodio, (sub + fodio), fodere, fodi, fosság = potkopati (fodio, fodere = kopati)

suptropi, lat. grč. sup (sup) + tropi (v. tropo-)

3. 123. super-, lat. super = gore, odzgo, nad, iznad, površ, više, preko (grč. hypér); u složenicama: pre-, nad-, preko-, najviši, vrhovi, gornji (protivno: sub-)

supermarket, lat. super + populacija, od populus = narod

superpozicija, lat. super + pozicija, od pono, ponere, posui, positum = staviti

3. 124. -tehnika, grč. technē = umjetnost, vještina, umijeće; technikós = umje-

tnički, vješt, stručnjački; u složenicama; koji se odnosi na vještinu, zanat, umijeće

3. 125. tele-, grč. tēle = u daljini, daleko; u složenicama: daleko-, koji se odnosi prema daljini, udaljenosti

telekomunikacije, grč. -lat. tele + komunikacije (v.)

telemetar, grč. tele + metar (v.)

teleskop, grč. tele + skop, od skopéo = gledati

3. 126. termo-, -terme, -termija, grč. thérme = toplina; u složenicama; toplo-, toplotni, koji se odnosi na toplinu, temperaturu

termodinamika, grč. termo + dinamika, od dýnamis = snaga

termoelektrana, grč. termo + elektrana (v. hidroelektrana)

termograf, grč. termo + graf (v.) termoklina, grč. termo + klina, od klínō = nagibati, savijati

termometar, grč. termo + metar (v.)

termopauza, grč. -lat. termo + pauza (grč. paūsis) = zastoj, mir, stanika

termsfera, grč. termo + sfera (v.)

3. 127. topo-, -top, grč. tópos = mjesto; u složenicama; mjesto-, mjesni, koji se odnosi na mjesto, područje

topografija, grč. topo + grafija (v. grafi-)

topoizoplete, grč. topo + izoplete (v.)

topologija, grč. topo + logija (v.)

toponim, toponimika, grč. top(o) + onim, od onoma = ime, naziv

toponomastika, grč. top(o) + onomastikós = koga treba imenovati, slavan, od onomazo = imenovati

3. 128. trans-, tra-. lat. trans = preko, s onu stranu; u složenicama: pre-, preko-, nad-, kroz, s druge strane, onkraj

trajekt, lat. trajetctus = prijevoz, od trajicio, jicere, jeci, jectum (trans-jacio) = prebaciti, prevesti

trajektorija, lat., v. trajekt

transfluencija, lat. trans + fluencija, od fluo, fluere, fluxi, fluctum = teći

transformacija, lat. trans + formacija, od formo, formare = oblikovati

transgresija, lat. transgressio = prelaženje, prijelaz, od trans-gredior, gredi, gressus sum = prestupiti, prijeći (usp. ingresija, regresija)

transhumanca, franc. transhumance, od lat. trans + humus = zemlja

transkontinentalan, lat. trans + kontinentalan (v. kontinent)

transkripcija, lat. trans + skripcija, od scribo, scribe-re, scripsi, scriptum + pisati
 translacija, lat. translatio = prijenos, od trans + fero, ferre, tuli, latum = nositi
 transliteracija, lat. trans + literacija, od litera = slovo transoceanski, lat. -grč. trans + oceanski, od Ōkeanós – velika rijeka, a kasnije Ocean (Indijski i Atlantski)
 transpiracija, lat. trans + spiracija, od spirare = disati
 transpolaran, lat. -grč. trans + polaran (v. peripolaran)
 transport, lat. trans + port, od trans-porto, portare = prenositi, prevesti (porto, portare = nositi) (usp. esport, import)
 transverzala, od lat. trans-versum = zaokrenuti (verto, vertere = okretati, vrtjeti)
 tranzicija, od lat. transeo, ire, ivi, itum = prijeći, prelaziti (eo, ire = ići, hoditi)
 tranzit, lat., v. tranzicija (fut. transiet)

3. 129. tropo-, -trop, -tropija, grč. tropē = preokret, okret i trópos = okret, smjer (od trépō = vrtjeti, okretati i tropéō = obraćati, okretati); u složenicama: koji je u vezi s tropima, tropskim pojasom (tj. pojasom između obratnica); koji se odnosi na smjer

troposfera, grč. tropo + sfera (v.)
 tropopauza, grč. -lat. tropo + pauza, od pausa (grč. pausis) = zastoj, mir, stanica

3. 130. zoo-, -zoik, grč. zōon = živo biće; zōikós = životni; u složenicama: živo-, koji se odnosi na živo biće, život

zoocenoza, grč. zoo + cenoza (v. biocenoza)

zoogeja, grč. zoo + geja (v. geo-)

zoogen, grč. zoo + gen (v.)

zoogeografija, grč. zoo + geografija (v.)

zoolit, grč. zoo + lit (v. lito-)

zoologija, grč. zoo + logija (v.)

zoonim, grč. zoo + (o)nim, od ónoma = ime, naziv

zoopaleontologija, grč. zoo + paleontologija (v.)

zooplankton, grč. zoo + plankton (v. fitoplankton)

zootop, grč. zoo + top (v. topo-)

* * *

kenozoik, grč. keno, od kainós = nov + zoik

proterozoik, grč. protero, od próteros = prednji +zoik